

Ny nedgång i starpopulationen i holkar på Lemsjöholm

LARS VON HAARTMAN

Som ett tillägg till smärre artiklar av mig själv och OJANEN et al. (Ornis Fennica 1978:1) kan jag meddela, att årets starpopulation på Lemsjöholm nådde en ny bottennotering. På 40 användbara holkar kom nämligen endast två kullar med ägg, av vilken den ena dessutom nästan genast övergavs.

På åkrar och fält på Lemsjöholm, där det förr vimlat av starar, ser man numera bara enstaka individ, om ens det. Också utmärkta naturliga hålor, ss. gråspettshålor, står tomma. En transformator, som alltid tidigare här-bärgerat häckande starar under takskägget, hyste nu i stället tornsvalor.

Tilläggas bör, att ett par starkullar från Lemsjöholm år 1977 sändes till ett tyskt forskningsinstitut för orienteringsexperiment. Detta kan emellertid knappast ha påverkat årets bestånd, då arten på våra breddgrader övervägande häckar först vid 2 års ålder (BERTHOLD 1964; Vogelwarte 22:236—275). Dessutom är ungarna knappast så ortstroga, att de bosätter sig på ringmärkningsplatsen.

Det vore önskvärt att få ytterligare exakta räkningar av stararna inom lokala bestånd i olika delar av Finland. Framförallt kommer givetvis kontroll av bestämda holkbestånd i fråga. Men också andra metoder kan förmodas vara användbara. Eftersom häckningen är ovanligt samtidig hos alla par och ungarna är ytterst högljuda när de blir något äldre,

kunde en taxering av beståndet i naturliga trähålor vara givande. Man kunde kanske också räkna antalet per tids- och arealenhet sedda gamla starar på åkrarna. Och slutligen kunde de kanske i en del trakter löna sig att räkna stararna på deras övernattningsplatser i vassarna.

Eftersom staren utan tvivel är vår mest omtyckta holkfågel, vårens budbärare och hemmets väktare mer än någon annan art, skulle en kännbar minskning av beståndet säkert uppfattas som en förlust av landsbygdsbefolkningen.

Summary: Further decrease of the Starling population at Lemsjöholm

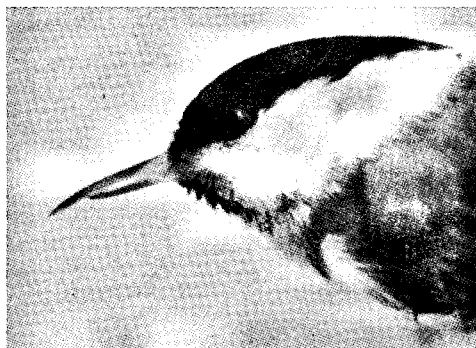
The population of Starlings *Sturnus vulgaris* at Lemsjöholm, SW Finland, decreased catastrophically in 1976—77 (see Ornis Fennica 1978: 1). In 1978, the population was smaller than ever, only two nest-boxes out of 40 being occupied. Natural holes also remained empty. The author recommends censuses of local Starling populations in various parts of Finland; counts could be made of: (1) the numbers of pairs in nest-boxes and natural holes, (2) the number of adults observed in field per unit area and time, and (3) the numbers seen at roosting sites in reeds.

Talltita med missbildad näbb

ARNO MAGNUSSON

En talltita med förlängd näbb, där övre näbbhalvan dessutom var längre, observerades i Lojo landskommun den 29. 12. 1977. Därefter sågs fågeln regelbundet hela vintern. Att den överhuvudtaget överlevde denna kalla vinter berodde troligen på att vintermatning pågick hela tiden. Fågeln åt främst på marken, vilket tyder på att den huvudsakligen var inriktad på smulor, och ätandet verkade att gå mycket trögt. Den förmådde icke hacka sönder frön eller nötter, vilket också förefaller naturligt under omständigheterna.

Den 5.3.1978 lyckades jag fånga fågeln och mätte näbben. Resultatet blev 21 mm

för den övre och 14 mm för den undre näbbhalvan. Eftersom näbben icke innehåller blodkärl, och fågelns utsikter att överleva

under normala förhållanden måste anses små, beslöt jag vid detta tillfälle att säga av övre näbbhalvan med hjälp av en liten järnsåg ca 6.5 mm från näbbspetsen. Med metallfil filades sedan näbben dels till samma längd som den undre näbbhalvan och dels till den naturliga profilen. Verket avslutades med finslipning, vilket gjordes med en nagelfil. Båda näbbhalvorna blev således 14 mm långa. Efter att näbben konstaterats helt jämn och fågeln övertygande kunde hacka mig i fingret, släpptes den fri.

Den 2.4.1978 såg jag fågeln med en jordnötshalva i näbben, vilket tyder på att den kunde äta normalt. I kikaren såg näbben helt bra ut.

Normal näbb längd för talltita torde ligga omkring 10 mm. I litteraturen har det förekommit notiser om dylika missbildningar hos

mesar. Det vore mycket intressant om denna talltita överlever till nästa vinter, då man kunde klarlägga om näbben har vuxit eller om växten avstannat.

Summary: Willow Tit with deformed beak

A Willow Tit *Parus montanus* with a disproportionately long beak stayed at a feeding station in S Finland throughout winter 1977/78. The bird was not able to break up seeds or nuts, and fed mainly on small pieces of food lying on the ground. On 5 March it was captured and photographed. The upper part of the bill, measuring 21 mm, was sawn off, to correspond to the length of the lower part (14 mm) and filed to the natural profile. One month later the bird was seen in the same place with a nut in its bill.

Mongoliankirvinen *Anthus godlewskii** tavattu Suomessa

VISA RAUSTE & VESA SALONEN

Iltapäivällä 10.10.1974 kiintyi huomiomme Lemlandin Lågskärillä aseman läheisillä kallioilla ja kosteassa heinikossa oleilevaan kesynpuoleiseen pikkulintuun, joka ajoittain päästi meidät n. 10 m:n päähän. Määritimme sen pian muodon, koon, liikkumistavan ja yleisväretyksen perusteella iso- tai nummikirviseksi *Anthus novaeseelandiae/campestris*. Sen selkäpuoli oli lämpimän ruskea, vahvasti mustaviirainen, vatsa oli valkeahko, kupeet kellanruskeat ja rinnassa voimakasta viirutusta. Viiksisjuova oli heikko ja pyrstön valkeat reunat hyvin erotuvat. Nokka vaikutti sopusuhtaiselta ja koivet pitkiltä. Olemus maassa oli kiurumainen ja kävelyasento vaakatasoinen, ikään kuin pileksivä. Laskautumisen yhteydessä ei kertaakaan todettu isokirviselle tyypilliseksi mainittua kiurumaista paikallaan lepatteluä. Lintu äänteli säännöllisesti lentäessään. Kuvaisimme äänen varpusmaiseksi *bsriu*, pehmeäksi, sointuvaksi ja hieman keltavästaräkkimäiseksi.

Ihanteellisista havainto-olosuhteista huolimatta emme osanneet ratkaista, oliko kyseessä iso- vai nummikirvinen. Osaksi tämä johtui siitä, ettei kummallakaan meiltä ollut aikaisempaa kokemusta ko. lajiparista. Kirvinen muistutti

höyhenpuvultaan isokirvistä ja käytöksessä oli yhtäläisyyksiä molempiin lajeihin. Puuttuvan kokemuksen takia emme voineet verrata ääntä iso- ja nummikirviseen. Myöhempi niukka kokemuksemme on vahvistanut kirjallisuudesta saamaamme käsitystä, että kirvisemme ääni muistutti enemmän nummi- kuin isokirvistä.

Toivottomasta säästä huolimatta (tuuli n. 6 boforia, ajoittain sadetta) viiritimme verkon kirvisen olinpaikoille, ja pienen jahtailun jälkeen lintu käveli verkkoon ja jäi siihen kiinni! Linnun tarkastelu kädessä ei vastoin odotuksia tuonut selvyttä lajinmäärittäykseen. Mitat eivät sopeineet SVENSSONIN (1970) tai HAKALAN & TENOVUON (1968) ilmoittamiin iso- ja nummikirvisen arvoihin, ja kun lähinnä uloimman pyrstösulan kuviointikin muistutti eniten mongoliankirvistä, aloimme epäillä, että käsissämme todella olisi tämä laji, jota tietäkkemme ei ennen ollut tavattu Euroopassa.

Kirvistä ihmetellessämme ehti ilta hämärtyä ja otimme linnun yöksi asemalle. Aamulla se oli kuollut. Luultavasti se oli ollut sairas tai heikkokuntoinen jo ennen pyyntiä, mihin viittaa sen kesyys. Raato saatiin lähtemään Helsinkiin jo samana päivänä. Eläinmuseossakaan ei ver-